

Liv det, at Befolkningen fra øverst til nederst kan blive opdraget til at føle sit Ansvar over for Folkets Skæbne i Nutid og Fremtid og til at vedkende sig dette Ansvar. Jeg har altid ønsket, at Udviklingen maatte gaa i den Retning, at Regeringen var i Overensstemmelse med Rigsdagen, som Rigsdagen var i Overensstemmelse med Vælgerne. Men dette forudsætter efter min Opfattelse, hvis det skal lykkes og blive til Gavn, at alle Parter have den rette Følelse af deres Ansvar, at Regeringen har Følelsen af, at den har Ansvaret for Regeringens Førelse, ikke blot over for sin egen Samvittighed, og ikke blot over for Domstolene, over for Rigsretten, men at den ogsaa har et Ansvar over for Rigsdagen og over for den offentlige Mening i Landet. Og paa samme Maade mener jeg, at vi Rigsdagsmænd bør have et Ansvar for, hvad vi sige, og hvad vi gøre, et Ansvar, som vi ogsaa vedkende os, ikke blot over for vor Samvittighed, men ogsaa over for vore Vælgere og hele den offentlige Mening i Landet, og jeg beklager, at Udviklingen ikke er naaet dertil hos os, at man ganske anderledes, end man gør, tager Rigsdagsmændene paa Ordet, saa de maa vide, at hvad de tale for, og hvad de skaffe Flertal for, det kunde blive kaldede til at gennemføre, saa hvad de sige i Dag, kunne de komme til at svare til i Morgen. Jeg tror, det var noget, som vilde fremme Ansvarsfølelsen ganske overordentlig blandt Rigsdagsmændene, hvis det parlamentariske Liv udviklede sig i den Retning, og vi altsaa kom til virkelig parlamentariske Former. Men lige saa vel som jeg mener, at Regering og Rigsdag bør føle deres Ansvar, lige saa vel mener jeg, at det til syvende og sidst er det allervigtigste, at Vælgerne føle deres Ansvar og vedkende sig dette. Jo mere man indser, at den Stemning, som er den raadende blandt Vælgerne, skal bestemme Kursen i det offentlige Liv, jo vigtigere er det aabenbart, at den store Vælgerbefolkning efterhaanden bliver opdraget til selv at vedkende sig sit Ansvar, og for mig er det en ganske uhyggelig Tanke at bygge hele vort offentlige Liv paa en stor, graa, ubestemmelig Masse, hvor enhver enkelt kan skyde Ansvaret fra sig, kan lyve sig fra sit Ansvar. Jeg tror ikke, det er noget, der kan fremme den politiske Opdragelse mellem os. Derfor har jeg altid været mod hemmelig Afstemning i sig selv, og i den Henseende føler jeg mig i fuld Overensstemmelse med den Stilling, som Rigsdagen har indtaget baade den Gang,

vi fik Grundloven af 1849, og den Gang, vi fik Grundloven af 1866 og de Valglove, der knyttede sig dertil. Jeg har nok undertiden hørt, at man har sagt, at Kravet om hemmelig Afstemning var „en gammel Venstrefordring“, men det er jo en fuldstændig Misforstaaelse. De første 40 Aar under vor fri Forfatning har man ikke fra Venstres Side vedkendt sig Kravet om hemmelig Afstemning. Jeg ved meget godt, at enkelte Mænd have taget Ordet derfor. Jeg ved saaledes, at Gleerup i 1850 holdt et veltalende Foredrag til Forsvar for hemmelig Afstemning, og det var ikke blot hemmelig Afstemning blandt Vælgerne, men det, han særlig talte for ved denne Lejlighed, var hemmelig Afstemning her i Rigsdagen, her i Folketinget. Jeg ved ogsaa, at Reinholdt Jensen under Forhandlingen om den gældende Valglov fremsatte Forslag om Indførelse af hemmelig Afstemning, det var i 1867, men begge disse to Mænd stode temmelig ene, og Reinholdt Jensens Forslag om hemmelig Afstemning fik ikke mere end 10 Stemmer for sig. Som et Vidnesbyrd om, hvorledes Stemningen var blandt bekendte fremtrædende Venstremænd i de Tider over for Spørgsmaalet om hemmelig Afstemning, vil jeg blot tillade mig at oplæse en Udtalelse af Folketingsmand Berg, en Udtalelse, som findes i Rigsdagstidenden 1866—67, Spalte 5204. Han siger: „Det forekommer mig nu, at hemmelig Afstemning ved Folketingsvalgene vilde, som nævnt af den ærede sidste Taler, i høj Grad forvanske Karakteren af denne Handling. Jeg tror, at det, der ligger i Begrebet „hemmelig Afstemning“, er i den Grad mod det danske Folks Karakter, at jeg ikke kan antage, at det vilde kunne bringe heldige Følger. Jeg tror, at det ikke kunde være til Støtte for Demokratiet, hvis Hensigter og Midler aldrig burde sky Lyset, men kun til Støtte for Demagogiet, enten saa Folkelederne brugte skjult forførerisk Tale eller Kapitaler. Jeg kan nok forstaa, at der kan siges meget derfor, og hvad det ærede Medlem udtalte derfor, kan ogsaa have sin Vægt, men jeg skal ikke nægte, at den, der af andre Hensyn end de berettigede vil stemme imod sin Overbevisning, han bør gælde offentlig for, hvad han er — en Pjalt. Jeg kan ikke opfatte det anderledes; den f. Eks., der ikke vil være offentlig bekendt, at han stemmer paa mig, hans Stemme vil jeg aldrig ønske, og saaledes sige vist de fleste hver for sig. Men er det saa, saa ligger ogsaa deri en Antydning af, hvorledes vi bedømme den hemme-